GENERALINIO ADVOKATO PHILIPPE LÉGER IŠVADA,

pateikta 2005 m. birželio 30 d. [1]

1. Jeigu į valstybės narės kompetentingas institucijas kreipiasi kitoje valstybėje narėje išduoto diplomo turėtojas su prašymu leisti pradėti dirbti pagal profesiją, kai teisė verstis priklauso nuo diplomo turėjimo, ar gali šios institucijos apriboti jų išduodamo leidimo veikimo sritį tik pareiškėjo diplome nurodytomis profesinės veiklos rūšimis pagal kilmės valstybėje narėje galiojančius teisės aktus, eliminuodamos kitas veiklos rūšis, priklausančias šiai profesijai pagal priimančiojoje valstybėje narėje taikomus teisės aktus? Jei atsakymas į šį klausimą būtų teigiamas, ar gali pastaroji valstybė nenumatyti tokios galimybės?

2. Tokie iš esmės yra klausimai, kuriuos pateikė *Tribunal Supremo* (Ispanija) nagrinėdamas ginčą tarp kompetentingos Ispanijos institucijos ir itališką inžinieriaus-hidrauliko diplomą turinčio Italijos piliečio, kuris nori Ispanijoje verstis tiltų ir kelių inžinieriaus profesine veikla.

3. Šioje byloje Teisingumo Teismas turi patikslinti diplomų pripažinimo principo, kuris yra nustatytas 1988 m. gruodžio 21 d. Tarybos direktyvoje 89/48/EEB dėl bendrosios aukštojo mokslo diplomų, išduotų po bent trejų metų profesinio mokymo ir lavinimo, pripažinimo sistemos [2] (toliau – direktyva), veikimo sritį.

I — Teisinis pagrindas

A — *Bendrijos teisės aktai diplomų pripažinimo srityje*

4. Bendrijos teisės aktų leidėjo veikla diplomų pripažinimo srityje pasižymi dviem skirtingais požiūriais – sektoriniu ir bendru.

1 — Originalo kalba: prancūzų.

2 — OL L 19, 1989, p. 16.

5. Iš pradžių labiau paplitęs sektorinis požiūris atskirų profesijų atžvilgiu, pirma, siekiant koordinuoti ir suderinti profesinio mokymo ir lavinimo sąlygas (pavyzdžiui, jo trukmę ir turinį) ir, antra, nustatyti automatišką sąraše (numatytame atitinkamos direktyvos arba įtvirtintame valstybių narių pagal direktyvoje numatytą metodą) esančių diplomų pripažinimą valstybėse narėse. Kelios direktyvos šiuo klausimu buvo priimtos 1975–1985 m. dėl šešių profesijų sveikatos sektoriuje bei architektūros srityje.

6. Atsižvelgiant į tai, kad šis teisės aktų leidybos metodas yra sudėtingas ir užima daug laiko, pirmenybė buvo teikiama bendresniam ir lankstesniam požiūriui siekiant greičiau patenkinti valstybių narių piliečių, norinčių verstis profesine veikla kaip savarankiškai dirbantys asmenys arba pagal darbo sutartį dirbantys asmenys kitoje valstybėje narėje nei ta, kurioje jie įgijo savo profesinę kvalifikaciją, lūkesčius.

7. Būtent šis požiūris turėjo įtakos priimant Direktyvą 89/48. Ši direktyva netaikoma profesijoms, kurioms yra skirta atskira direktyva (nustatanti atskiros profesijos abipusio diplomų pripažinimo tvarką) [3] ir kurios yra reglamentuojamos priimančiojoje valstybėje narėje (t. y. teisė pradėti dirbti pagal kurias arba vertimasis kuriomis kaip savarankiškai dirbančiam asmeniui arba pagal darbo sutartį dirbančiam asmeniui šioje valstybėje narėje priklauso nuo aukštojo mokslo diplomo turėjimo) [4], jei kilmės valstybės narės diplomas yra gautas baigus bent trejų metų trukmės studijas arba lygiaverčio lygio mokymą ir lavinimą [5].

8. Direktyvos penktoje konstatuojamojoje dalyje pažymima, jog valstybės narės tam, kad garantuotų savo teritorijoje teikiamų paslaugų kokybę, ir toliau gali nustatyti būtiną minimalų kvalifikacijos lygį norint verstis profesine veikla, kuriai jokie tokio pobūdžio reikalavimai nebuvo nustatyti at-

3 — Žr. direktyvos 2 straipsnio antrąją pastraipą.

4 — Direktyvos 2 straipsnio pirmojoje pastraipoje numatyta, kad ji yra taikoma bet kuriam valstybės narės piliečiui (kurį dėl patogumo pavadinsime „Bendrijos piliečiu"), kuris nori kaip savarankiškai dirbantis asmuo arba pagal darbo sutartį dirbantis asmuo priimančiojoje valstybėje narėje dirbti pagal reglamentuojamą profesiją. Šios direktyvos 1 straipsnio pirmosios pastraipos c punkte pažymima, kad reglamentuojamą profesiją reikia suprasti kaip „reglamentuojamą profesinę veiklą ar veiklos rūšis, kurias valstybėje narėje apima ši profesija". To paties straipsnio pirmosios pastraipos d punkte patikslinama, kad reglamentuojama profesinė veikla tai „profesinė veikla, kai *pradėjimas* tokios veiklos ar *vykdymas* arba vienas iš vertimosi ja būdų valstybėje narėje pagal įstatymus ir kitus teisės aktus tiesiogiai ar netiesiogiai priklauso nuo diplomo turėjimo". Taip pat nurodoma, kad vertimasis veikla pagal profesinį vardą yra vertimosi reglamentuojama profesine veikla būdas, jei naudojimasis tokiu vardu priklauso tik asmenims, turintiems atitinkamą diplomą. Taigi reikia skirti profesinės veiklos pradėjimą nuo jos vykdymo. Kalbama apie tai, kad profesinės veiklos pradėjimas yra reglamentuojamas, kai jos vykdymui, kad ir koks būtų jo būdas (pavyzdžiui, pagal profesinį vardą arba mokslinį vardą), yra būtinas diplomas. Kalbama apie tai, kad profesinės veiklos vykdymas yra reglamentuojamas, kai jos vykdymas, remiantis tam tikromis specifinėmis sąlygomis (pavyzdžiui, naudojimasis atitinkamu profesiniu arba moksliniu vardu), jau turint teisę pradėti verstis šia veikla, priklauso nuo diplomo turėjimo. Dėl šio atskyrimo tikslo žr. J. Pertek. „Reconnaissance des diplômes organisée par des directives", *Juris-Classeur* leidimas, 1998, 720 leidinys, 40–69 punktus ir 144–149 punktus.

5 — Žr. direktyvos 1 straipsnio pirmosios pastraipos a punktą kartu su jos trečia konstatuojamąja dalimi.

skiroje direktyvoje [6]. Tačiau pagal tą pačią konstatuojamąją dalį minėtos valstybės negali reikalauti, kad valstybės narės pilietis įgytų tą kvalifikaciją, kurią jos apskritai nustato tik remdamosi diplomais, išduodamais savo nacionalinių švietimo sistemų, jei atitinkamas asmuo visas tas kvalifikacijas ar dalį jų jau yra įgijęs kitoje valstybėje narėje, nes dėl to kiekvienai priimančiajai valstybei narei, kurioje kokia nors profesija yra reglamentuojama, reikia atsižvelgti į kvalifikacijas, įgytas kitoje valstybėje narėje, ir nustatyti, ar jos atitinka tas kvalifikacijas, kurių reikalauja atitinkama valstybė narė.

9. Šios pareigos veikimo sritis yra patikslinta direktyvos 3 straipsnio pirmojoje pastraipoje, kurioje yra nustatyta:

„Tais atvejais, kai norint priimančiojoje valstybėje narėje pradėti ar toliau dirbti pagal reglamentuojamą profesiją reikia turėti diplomą, kompetentinga institucija negali, remdamasi tuo, kad kvalifikacija nėra pakankama, atsisakyti leisti valstybės narės piliečiui pradėti ar toliau dirbti pagal tą profesiją tomis pačiomis sąlygomis, kurios taikomos saviems piliečiams:

a) jei pareiškėjas turi diplomą, reikalaujamą kitoje valstybėje narėje norint pradėti ar toliau dirbti pagal tą profesiją jos teritorijoje, ir tas diplomas buvo išduotas valstybėje narėje; arba

b) jei pareiškėjas pagal tą profesiją dirbo visą darbo dieną dvejus metus per ankstesnius dešimt metų kitoje valstybėje narėje, kuri tos profesijos nereglamentuoja <...> ir turi dokumentą, įrodantį vieną ar keletą oficialių kvalifikacijų:

— išduotą valstybės narės kompetentingos institucijos <...>,

— patvirtinantį, kad jį turintis asmuo yra sėkmingai baigęs ne mažiau kaip trejų metų trukmės kursus po vidurinės mokyklos arba lygiavertės trukmės vakarinius ar neakivaizdinius kursus universitete, aukštojo mokslo įstaigoje arba kitoje panašaus lygio įstaigoje <...> ir

— parengusį jo turėtoją dirbti pagal savo profesiją."

6 — Be to, šios direktyvos dešimtoje konstatuojamojoje dalyje patikslinama, kad ja „nesiekiama nei iš dalies keisti valstybės narės teritorijoje pagal tam tikrą profesiją dirbančiam asmeniui taikomų taisyklių, įskaitant profesinės etikos taisykles, nei netaikyti migrantams šių taisyklių, nes ji apsiriboja atitinkamų priemonių nustatymu siekiant užtikrinti, kad migrantai laikytųsi priimančiosios valstybės narės profesinių taisyklių".

10. Nustatydama šį abipusio diplomų pripažinimo principą, Direktyva 89/48 įtvirtina Bendrijos piliečio teisę bet kurioje valstybėje narėje naudotis profesiniais įgūdžiais ir kartu papildo ir įtvirtina jo teisę įgyti tokių įgūdžių ten, kur jis nori [7].

11. Šis direktyvos 4 straipsnio 1 dalies pirmojoje pastraipoje numatytas principas patikslina, kad „nepaisant 3 straipsnio, priimančioji valstybė narė taip pat gali reikalauti, kad pareiškėjas:

a) arba pateiktų tam tikros trukmės profesinę patirtį įrodantį dokumentą tais atvejais, kai mokymo ir lavinimo trukmė, kuri, kaip išdėstyta 3 straipsnio a ir b punktuose, pažymima pateikiant paraišką, yra bent vieneriais metais trumpesnė negu reikalaujama priimančiojoje valstybėje narėje <...>

<...>

b) arba baigtų ne ilgesnį kaip trejų metų adaptacijos laikotarpį [8], arba laikytų kvalifikacinį egzaminą ar testą [9]:

— jei mokymo ir lavinimo, kurį jis yra įgijęs, kaip nustatyta 3 straipsnio a ir b punktuose, dalykai gerokai skiriasi nuo tų dalykų, kurie nurodyti diplome, kurio reikalaujama priimančiojoje valstybėje narėje, arba

— jei 3 straipsnio a punkte minėtu atveju priimančiojoje valstybėje narėje reglamentuojama profesija apima vieną ar keletą reglamentuojamų profesinės veiklos rūšių, kurios valstybėje narėje, iš kurios pareiškėjas kilęs ar atvykęs, nepriklauso reglamentuojamai profesijai, o tas skirtumas atitinka priimančiojoje valstybėje narėje konkrečiai reikalaujamą mokymą ir lavinimą bei apima dalykus, kurie gerokai skiriasi nuo tų dalykų, nurodytų pareiškėjo pateiktame diplome.

7 — Žr. tryliktą konstatuojamąją dalį.

8 — Direktyvos 1 straipsnio ketvirtosios pastraipos f punktas apibrėžia adaptacijos laikotarpį kaip darbą pagal reglamentuojamą profesiją priimančiojoje valstybėje narėje prižiūrint kvalifikuotam tos profesijos atstovui, kai tokios prižiūrimos praktikos metu galima toliau mokytis.

9 — Direktyvos 1 straipsnio ketvirtosios pastraipos g punktas apibrėžia kvalifikacinį egzaminą ar testą kaip vien profesinių pareiškėjo žinių patikrinimą, kurį rengia priimančiosios valstybės narės kompetentingos institucijos, kad įvertintų pareiškėjo gebėjimą dirbti toje valstybėje narėje pagal reglamentuojamą profesiją. Kad būtų leista surengti šį egzaminą ar testą, kompetentingos institucijos sudaro sąrašą dalykų, kurių pareiškėjo turimame diplome ar kitame oficialias kvalifikacijas įrodančiame dokumente trūksta, palyginti toje valstybėje narėje reikalaujamą mokymą ir lavinimą su tuo, kurį įgijęs pareiškėjas. Į kvalifikacinį egzaminą ar testą įtraukiami iš to sąrašo atrinkti dalykai, kuriuos išmanyti yra svarbu, kad būtų galima priimančiojoje valstybėje narėje dirbti pagal profesiją.

12. Direktyvos 4 straipsnio 1 dalies penktojoje pastraipoje yra numatyta taisyklė, pagal kurią „jei priimančioji valstybė narė naudojasi šia galimybe, ji turi suteikti pareiškėjui teisę pasirinkti vieną būdą iš dviejų: adaptacijos laikotarpį arba kvalifikacinį egzaminą ar testą". Šios direktyvos devinta konstatuojamoji dalis pabrėžia tokių priemonių tikslą „<...> kadangi ir viena (adaptacijos laikotarpis), ir kita (kvalifikacinis egzaminas ar testas) turi pagerinti padėtį abipusio diplomų pripažinimo tarp valstybių narių atžvilgiu ir dėl to turi palengvėti laisvas asmenų judėjimas Bendrijoje; <...> jų paskirtis yra įvertinti migranto, kuris yra asmuo, jau įgijęs profesinį išsilavinimą kitoje valstybėje narėje, gebėjimą adaptuotis prie naujos profesinės aplinkos".

14. Panašios nuostatos yra numatytos 1992 m. birželio 18 d. Tarybos direktyvoje 92/51/EEB dėl antros bendrosios profesinio mokymo ir lavinimo pripažinimo sistemos, papildančioje Direktyvą 89/48/ [10]. Direktyva 92/51 taikoma, išskyrus atvejus, kai yra konkreti direktyva dėl profesijų, norint pagal kurias pradėti dirbti arba jomis verstis priimančiojoje valstybėje narėje, reikalingas aukštojo mokslo diplomas, jei kilmės valstybėje narėje gauto diplomo turėtojas po vidurinės mokyklos yra baigęs ne mažiau kaip vienerių metų, bet ne daugiau kaip trejų metų trukmės kursus arba lygiavertį mokymą.

B — *Nacionalinės teisės aktai*

13. Direktyvos 7 straipsnyje patikslinamos pareiškėjo teisių, kurias suteikė priimančioji valstybė narė, pripažindama jo kvalifikaciją, veikimo sritys. Šio straipsnio 1 ir 2 dalys nustato priimančiosios valstybės narės kompetentingai institucijai pareigą pripažinti valstybių narių piliečių, kurie atitinka sąlygas, keliamas norintiems pradėti dirbti pagal reglamentuojamą profesiją ar toliau pagal ją dirbti jų teritorijoje, teisę naudotis minėtos valstybės profesijos pavadinimu, atitinkančiu tą profesiją, bei teisę naudotis teisėtu mokslinio vardu, teisėtai įgytu savo kilmės valstybėje narėje ar valstybėje narėje, iš kurios jie yra atvykę, ir prireikus to vardo santrumpa tos valstybės kalba. Šiuo atveju yra numatyta, jog priimančioji valstybė narė gali reikalauti, kad po šio mokslinio vardo būtų nurodoma jį suteikusios įstaigos ar egzaminų komisijos pavadinimas ir vieta.

15. Iš sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą išplaukia, kad direktyva buvo perkelta į Ispanijos teisę 1991 m. spalio 25 d. Karališkuoju dekretu Nr. 1665/1991 [11].

16. Perkeldama direktyvos 3 straipsnio pirmosios pastraipos a punktą, šio dekreto 4 straipsnio 1 dalis numato: „tam, kad būtų galima pradėti dirbti pagal reglamentuojamą profesiją, valstybėse narėse gauti diplomai,

10 — OL L 209, 1992, p. 25.

11 — 1991 m. lapkričio 22 d. BOE Nr. 280, p. 37916.

kurie suteikia jų turėtojams teisę dirbti šiose valstybėse pagal tą pačią profesiją, Ispanijoje yra pripažįstami ir galioja kaip atitinkamas ispaniškas diplomas".

17. Be to, to paties dekreto 5 straipsnio b punkte, remiantis direktyvos 4 straipsnio 1 dalies b punkto ketvirtąja ir penktąja pastraipomis, yra numatyta, kad gali būti keliama diplomų pripažinimo sąlyga, kad pareiškėjas savo nuožiūra pasirinktų kvalifikacinį egzaminą ar testą arba adaptacijos laikotarpį, jei įgytas mokymas apima dalykus, kurie gerokai skiriasi nuo tų dalykų, kurie nurodyti reikalaujamame ispaniškame diplome, arba jei nagrinėjama profesija Ispanijoje apima vieną ar kelias veiklos rūšis, nepriklausančias tai pačiai profesijai valstybėje narėje, iš kurios pareiškėjas yra kilęs, ir tas skirtumas matyti iš taikomais Ispanijos teisės aktais reikalaujamo specialaus mokymo ir lavinimo bei dalykų, kurie gerokai skiriasi nuo nurodytų pareiškėjo pateiktame diplome [12].

18. Iš sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą taip pat išplaukia, kad tiltų ir kelių inžinieriaus profesija Ispanijoje yra reglamentuojama profesija ta prasme, kad teisė pradėti dirbti pagal šią profesiją arba vertimasis ja priklauso nuo diplomo (tiltų ir kelių inžinieriaus) turėjimo [13]. Po vidurinės mokyklos baigto mokymo ar lavinimo trukmė, kurios reikalaujama norint gauti tokį diplomą, yra šešeri metai [14].

19. Ispanijoje ši profesija apima daug veiklos rūšių, pavyzdžiui, hidraulinės įrangos, sausumos, jūros, upių transporto infrastruktūros projektavimą ir gamybą bei pakrančių ir aplinkos apsaugą bei teritorijos, įskaitant miestų, gerbūvio darbus [15].

II — Pagrindinės bylos faktinės aplinkybės ir procesas

20. 1996 m. birželio 27 d. Italijos pilietis Giuliano Mauro Imo kreipėsi į Ispanijos kompetentingą valdžios instituciją (Krašto plėtros ministerija) su prašymu pripažinti jo turimą Italijos inžinieriaus-hidrauliko diplomą tam, kad jis galėtų Ispanijoje pradėti

12 — Žr. sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą 14–16 punktus bei Ispanijos vyriausybės pastabų 3 punktą.

13 — Žr. sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą 13 ir 17 punktus. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas tiksliai nenurodo, kaip tiltų ir kelių inžinieriaus profesija yra reglamentuojama Ispanijoje. Tačiau kadangi teisė *pradėti dirbti* pagal šią profesiją, atrodo, priklauso nuo tiltų ir kelių inžinieriaus diplomo turėjimo, mes darome prielaidą, kad *vertimasis* šia profesija pagal tiltų ir kelių inžinieriaus vardą taip pat priklauso nuo to, ar turimas toks diplomas. Iš tikrųjų teisė pradėti dirbti pagal profesiją paprastai reglamentuojama kartu su teise ja verstis. Žr. minėto J. Pertek veikalo 53 punktą.

14 — Žr. sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą 3 punktą.

15 — Žr. sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą 13 ir 14 punktus.

dirbti pagal tiltų ir kelių inžinieriaus profesiją [16].

21. Nagrinėdama šį prašymą, Krašto plėtros ministerija konsultavosi su kitomis ministerijomis (Aplinkos ministerija, Švietimo ir kultūros ministerija bei su Tiltų ir kelių inžinierių sąjunga (*Colegio de Ingenieros de Caminos, Canales y Puertos*, toliau – *Colegio*).

22. Palyginusi pareiškėjo Italijoje baigtą mokymą, suteikiantį teisę gauti inžinieriaus-hidrauliko diplomą, ir Ispanijoje teikiamą mokymą tiltų ir kelių inžinieriaus diplomui gauti, Krašto plėtros ministerija (konkrečiai Bendrasis pakrančių direktoratas) nustatė tam tikrus šių mokymo programų skirtumus. Ji padarė išvadą, jog norėdamas, kad jo diplomas būtų pripažintas Ispanijoje, pareiškėjas iš pradžių turi baigti adaptacijos laikotarpį arba išlaikyti kvalifikacinį egzaminą ar testą.

23. Tuo pačiu klausimu *Colegio* konstatavo, kad pareiškėjo įgytame mokyme buvo svarbių spragų (ypač aplinkos, sanitarijos ir tiltų inžinerijos srityse), dėl kurių, atsižvelgiant į pareiškėjo profesinės patirties nebuvimą, pripažinti jo pateiktą diplomą yra dar anksti.

24. Švietimo ir kultūros ministerija neatsakė į jai nusiųstą konsultacinį paklausimą. Tačiau iš sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą išplaukia, kad panašiais į pagrindinės bylos atvejais ši ministerija manė, jog Italijos inžinieriaus-hidrauliko diplomo pakanka tam, kad jo turėtojas galėtų pradėti dirbti Ispanijoje pagal tiltų ir kelių inžinieriaus profesiją, nereikalaujant iš pastarojo iš pradžių baigti adaptacijos laikotarpio arba išlaikyti kvalifikacinio egzamino ar testo [17].

25. 1996 m. lapkričio 4 d. sprendimu Krašto plėtros ministerija pripažino pareiškėjo diplomą ir leido jam pradėti dirbti Ispanijoje pagal tiltų ir kelių inžinieriaus profesiją.

16 — Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo, kad pareiškėjas norėjo „verstis“ tiltų ir kelių inžinieriaus profesija Ispanijoje. Tačiau atrodo, kad jis norėjo visų pirma turėti teisę pradėti dirbti pagal šią profesiją šioje valstybėje narėje direktyvos prasme nei verstis ja konkrečiu būdu, jau turėdamas teisę pradėti dirbti pagal ją (pavyzdžiui, naudodamas tiltų ir kelių inžinieriaus profesinį vardą). Šios bylos nagrinėjimo tikslais darytina prielaida, kad pagrindinė byla labiau susijusi su teise pradėti dirbti pagal profesiją direktyvos prasme nei ja verstis. Būtent taip mes suprantame sprendime dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą bei šiame prašyme pateiktuose klausimuose nurodytus faktinius ir procedūrinius duomenis.

17 — Žr. sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą 6 punktą.

26. *Colegio* pareiškė ieškinį dėl šio sprendimo panaikinimo *Audiencija Nacional*, kuri nagrinėja administracinius ginčus. Grįsdama šį ieškinį, ji nurodė, pirma, jog G. M. Imo Italijoje įgytas mokymas ir lavinimas neatitiko Ispanijoje teikiamo mokymo tam, kad jis galėtų pradėti dirbti pagal tiltų ir kelių inžinieriaus profesiją, ir kad pastarojoje valstybėje narėje ši profesija apima veiklos rūšis, kurios nepriskiriamos inžinieriaus-hidrauliko profesijai pirmojoje valstybėje narėje.

27. 1998 m. balandžio 1 d. nutartimi šis ieškinys buvo atmestas dėl to, pirma, kad Italijos inžinieriaus-hidrauliko diplomas suteikia teisę pradėti dirbti Italijoje pagal tą pačią tiltų ir kelių inžinieriaus profesiją, kuri yra numatyta Ispanijoje, ir, antra, kad tokio diplomo turėtojo baigtas mokymas apima pagrindinius dalykus, kurių reikalaujama pastarojoje valstybėje narėje nagrinėjamos tiltų ir kelių inžinieriaus profesijos atžvilgiu.

28. *Colegio* pateikė *Tribunal Supremo* kasacinį skundą dėl šios nutarties. Grįsdama savo skundą, ji vėl nurodė, pirma, kad tiltų ir kelių inžinieriaus profesija (Ispanijoje) skiriasi nuo inžinieriaus-hidrauliko profesijos (Italijoje) ir, antra, kad dėl šio veiklos skirtumo labai skiriasi mokymas. Iš tikrųjų suinteresuotojo asmens Italijoje baigtas mokymas turėtų trūkumų net pakrančių inžinerijos atžvilgiu, nors šis dalykas yra tik vienas iš daugybės tiltų ir kelių inžinieriaus mokymo Ispanijoje pagrindinių dalykų, kurį jis būtų mokęsis. *Colegio* teigimu, minėtas mokymas Ispanijoje apima iš esmės kitus dalykus nei tie, kurių mokėsi G. M. Imo Italijoje.

29. Taigi, nors *Colegio* prieštarauja tam, kad suinteresuotajam asmeniui būtų leista pradėti verstis bet kuria su tiltų ir kelių inžinieriaus profesija susijusia veiklos rūšimi, ji neprieštarauja, kad jam būtų leista pradėti verstis tik kai kuriomis veiklos rūšimis hidraulikos srityje, kurios atitinka jo turimą diplomą.

III — Prašyme priimti prejudicinį sprendimą pateikti klausimai

30. Atsižvelgdamas į pagrindinės bylos šalių pateiktus argumentus, *Tribunal Supremo* nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir kreiptis į Teisingumo Teismą dėl prejudicinio sprendimo priėmimo, pateikdamas tokius klausimus:

„1) Ar 1988 m. gruodžio 21 d. Tarybos direktyvos 89/48/EEB dėl bendrosios aukštojo mokslo diplomų, išduotų po bent trejų metų profesinio mokymo ir lavinimo, pripažinimo sistemos 3 straipsnio a punktas, skaitomas kartu su 4 straipsnio 1 dalimi, gali būti

aiškinamas taip, kad jis leidžia priimančiajai valstybei narei iš dalies pripažinti turinčio inžinieriaus-hidrauliko („Ingegnere civile idraulico") (Italijoje išduotą) diplomą pareiškėjo, kuris nori verstis šia profesija kitoje valstybėje narėje, tiltų ir kelių inžinieriaus („Ingeniero de Caminos, Canales y Puertos") profesiją pripažįstančioje kaip reglamentuojamą, profesinę kvalifikaciją? Darytina prielaida, kad priimančiojoje valstybėje narėje ši profesija apima veiklos rūšis, kurios nevisuomet atitinka pareiškėjo diplomą, ir kad šiuo diplomu patvirtintas mokymas neapima kai kurių pagrindinių dalykų, kurių paprastai reikalaujama norint gauti tiltų ir kelių inžinieriaus diplomą priimančiojoje valstybėje narėje.

Direktyvos 89/48/EEB 4 straipsnį, darbui pagal profesiją nustato neproporcingus papildomus reikalavimus?"

31. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas patikslino, kad sąvoką „profesinės kvalifikacijos pripažinimas iš dalies" (kuri pavartota abiejuose klausimuose) reikia suprasti kaip pripažinimą, kuris leidžia pareiškėjui pradėti dirbti tik jo diplomą atitinkančiame veiklos sektoriuje (hidraulikos inžinerija), kuris yra bendresnės tiltų ir kelių inžinieriaus profesijos (kuri yra reglamentuojama priimančiojoje valstybėje narėje) dalis, netaikant šiam pareiškėjui papildomų direktyvos 4 straipsnio 1 dalies b punkto ketvirtosios pastraipos reikalavimų [18].

2) Teigiamai atsakius į pirmąjį klausimą, ar pareiškėjų, kurie nori verstis profesija kaip savarankiškai dirbantys asmenys ar pagal darbo sutartį dirbantys asmenys kitoje valstybėje narėje nei ta, kurioje jie įgijo savo profesinę kvalifikaciją, teisių suvaržymas atitinka (EB) 39 ir EB 43 straipsnius tuo, kad priimančioji valstybė narė savo vidaus teisės aktais gali panaikinti profesinės kvalifikacijos pripažinimo iš dalies galimybę, jei toks sprendimas, kuris iš esmės atitinka

32. *Tribunal Supremo* taip pat patikslino, kad pagrindinė byla yra susijusi su direktyvos 4 straipsnio 1 dalies ketvirtosios pastraipos b punkto antroje įtraukoje numatytu atveju [19].

18 — Žr. sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą 24 ir 25 punktus.

19 — Ten pat, 18 ir 19 punktai.

IV — Vertinimas

33. Visų pirma išnagrinėsime pirmąjį klausimą, vėliau prireikus – antrąjį.

A — *Dėl pirmojo klausimo*

34. Savo pirmuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės nori žinoti, ar skaitomos kartu direktyvos 3 straipsnio pirmosios pastraipos a punkto ir 4 straipsnio 1 dalies b punkto ketvirtosios pastraipos antros įtraukos nuostatos draudžia valstybės narės kompetentingoms institucijoms, kai į jas kreipiasi kitoje valstybėje narėje išduoto diplomo turėtojas su prašymu leisti pradėti dirbti pagal profesiją, teisė pagal kurią pradėti dirbti arba ja verstis šioje priimančiojoje valstybėje narėje priklauso nuo diplomo turėjimo, tik iš dalies patenkinti tokį prašymą, jei suinteresuotasis asmuo sutinka, atleidžiant pastarąjį nuo reikalavimo baigti adaptacijos laikotarpį arba išlaikyti kvalifikacinį egzaminą ar testą, bet dėl to apribojant leidimo, kurį jos suteikia, veikimo sritis tik tomis šios profesinės veiklos rūšimis, kuriomis galima verstis pagal pareiškėjo diplomą remiantis valstybėje narėje, kurioje diplomas buvo gautas, galiojančiais teisės aktais, eliminuojant kitas veiklos rūšis, kurias apima ši profesija, pagal priimančiojoje valstybėje narėje taikomus teisės aktus.

35. Visų pirma, pažymėtina, jog pagrindinėje byloje yra nustatyta, kad taikomą diplomų pripažinimo sistemą reglamentuoja direktyva. Iš tikrųjų nėra atskiros direktyvos dėl inžinieriaus profesijos [20]. Be to, darytina prielaida, kad taikytina tik ši direktyva, o ne Direktyva 92/51, nes diplomas, kurį prašoma pripažinti, patvirtina daugiau kaip trejų metų trukmės studijas [21].

36. Taip pat mes manome, kad Italijoje inžinieriaus-hidrauliko profesija yra reglamentuojama profesija direktyvos prasme, todėl jos 3 straipsnio pirmosios pastraipos a punkto ir 4 straipsnio 1 dalies b punkto pirmosios pastraipos antra įtrauka turi būti taikomos pagrindinėje byloje [22].

37. Tokiomis aplinkybėmis išnagrinėsime pirmąjį klausimą, nagrinėdami vieną po kitos

20 — Atskiros direktyvos dėl inžinieriaus profesijos idėja, atrodo, kilo dar 1969 m., bet taip ir liko neįgyvendinta. Šiuo klausimu žr. R. Hamelin. „La proposition de directive relative au titre d'ingénieur", „L'enseignement supérieur et la dimension européenne", *Economica*, 1989, p. 31-41.

21 — Remiantis prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui *Colegio* suteikta informacija, pareiškėjo baigtas inžinieriaus mokymas truko penkerius metus (žr. sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą 3 punktą). Žr. šiuo klausimu jau minėto R. Hamelin veikalo p. 33.

22 — Pažymėtina, jog darant prielaidą, kad taip nėra šiuo atveju, būtų taikomas tik direktyvos 3 straipsnio pirmosios pastraipos b punktas (o ne to paties straipsnio a punktas) ir 4 straipsnio 1 dalies a punkto pirmosios pastraipos arba b punkto ketvirtosios pastraipos pirma ar trečia įtraukos (patikslinant, kad trečia įtrauka iš esmės pakartoja antrą).

šių direktyvos nuostatų formuluotes, jos bendrą struktūrą bei siekiamą tikslą.

1) Direktyvos 3 straipsnio pirmosios pastraipos a punkto ir 4 straipsnio 1 dalies b punkto ketvirtosios pastraipos antros įtraukos formuluotė

38. Primename, kad direktyvos 3 straipsnio pirmosios pastraipos a punkte numatyta, kad „tais atvejais, kai norint priimančiojoje valstybėje narėje pradėti ar toliau dirbti pagal *reglamentuojamą profesiją* reikia turėti diplomą, kompetentinga institucija negali, remdamasi tuo, kad kvalifikacija nėra pakankama, atsisakyti leisti valstybės narės piliečiui pradėti ar toliau dirbti pagal šią profesiją tomis pačiomis sąlygomis, kurios taikomos saviems piliečiams <...> jei pareiškėjas turi diplomą, reikalaujamą kitoje valstybėje narėje norint pradėti ar toliau dirbti *pagal tą (pačią) profesiją* jos teritorijoje, ir tas diplomas buvo išduotas valstybės narėje <...>“ [23].

39. Taip pat primename, kad direktyvos 4 straipsnio 1 dalies b punkto ketvirtosios pastraipos antra įtrauka numato, kad „nepaisant 3 straipsnio, priimančioji valstybė narė taip pat gali reikalauti, kad pareiškėjas <...> baigtų ne ilgesnį kaip trejų metų adaptacijos laikotarpį arba laikytų kvalifikacinį egzaminą ar testą <...> *jei 3 straipsnio a punkte minėtu atveju priimančiojoje valstybėje narėje reglamentuojama profesija apima vieną ar keletą reglamentuojamų profesinės veiklos rūšių, kurios valstybėje narėje, iš kurios pareiškėjas yra kilęs ar atvykęs, nepriklauso reglamentuojamai profesijai,* o tas skirtumas matyti iš priimančiojoje valstybėje narėje konkretaus reikalaujamo mokymo ir lavinimo bei dalykų, kurie gerokai skiriasi nuo nurodytų pareiškėjo pateiktame diplome <...>“ [24].

40. Iš šių nuostatų išplaukia, kad direktyvos 3 straipsnio pirmosios pastraipos a punkte (į kurį daro nuorodą jos 4 straipsnio 1 dalies b punkto ketvirtosios pastraipos antra įtrauka) numatytas atvejis neapsiriboja prielaida, kad priimančiojoje valstybėje narėje ir kilmės valstybėje narėje reglamentuojama profesija yra vienodos ta prasme, kad absoliučiai sutampa atitinkamos jų veiklos rūšys. Taigi sąvoka „ta pati profesija“, pavartota šiame 3 straipsnyje, apima ne tik galimybę, kad dvi susijusios profesijos yra tapačios, bet ir tai, kad jos yra tiesiog panašios [25].

41. Mano nuomone, direktyvos 3 straipsnio pirmosios pastraipos a punktas įtvirtina tik draudimą priimančiosios valstybės narės

23 — Išskirta mano.

24 — Ten pat.

25 — Žr. šiuo klausimu „Le Petit Robert – Dictionnaire de la langue française“, *Dictionnaires Le Robert*, Paryžius, 1999,; parodomasis įvardis „ta pati“ reiškia visišką tapatumą arba paprastą panašumą.

kompetentingoms institucijoms atsisakyti leisti Bendrijos piliečiui *pradėti dirbti* pagal reglamentuojamą profesiją arba *verstis* ja, motyvuojant tik tuo, kad jis neturi reikalaujamo nacionalinio diplomo, nors kitoje valstybėje narėje jis gavo diplomą, kuris suteikia teisę arba, pirma, *pradėti dirbti* pagal profesiją, tapačią tai arba panašią į tą, kai teisę pagal ją pradėti dirbti jis nori gauti priimančiojoje valstybėje narėje, arba, antra, *verstis* profesija, tapačia tai ar panašia į tą, kuria jis norėjo verstis pastarojoje valstybėje. Šis draudimas yra nustatytas paliekant priimančiajai valstybei narei teisę tam tikromis aplinkybėmis reikalauti iš suinteresuotojo asmens, kad jis baigtų adaptacijos laikotarpį arba išlaikytų kvalifikacinį egzaminą ar testą pagal direktyvos 4 straipsnio 1 dalies b punkto ketvirtąją pastraipą, siekiant nustatyti pareiškėjo tinkamumą pradėti dirbti priimančiojoje valstybėje narėje pagal atitinkamą profesiją arba toliau ja verstis.

42. Taigi priimančiosios valstybės narės kompetentingos institucijos negali atsisakyti leisti Bendrijos piliečiui, kuris turi inžinieriaus arba buhalterio diplomą, pradėti dirbti pagal inžinieriaus arba buhalterio profesiją tik dėl to, kad šis diplomas buvo gautas kitoje valstybėje narėje, nors jis suteikia jam teisę pradėti dirbti pastarojoje valstybėje pagal inžinieriaus arba buhalterio profesiją, paliekant šioms institucijoms galimybę reikalauti iš suinteresuotojo asmens, kad jis baigtų adaptacijos laikotarpį arba išlaikytų kvalifikacinį egzaminą ar testą, jei priimančiojoje valstybėje narėje reglamentuojama inžinieriaus arba buhalterio profesija apima daugiau veiklos rūšių nei kilmės valstybėje narėje ir jei šis veiklos rūšių skirtumas paaiškinamas esminiu mokymo programos skirtumu.

43. Priešingai, nei direktyvos 3 straipsnio pirmosios pastraipos a punkto, nei 4 straipsnio 1 dalies b punkto ketvirtosios pastraipos antros įtraukos formuluotė nedraudžia šioms institucijoms atsisakyti leisti pradėti dirbti pagal inžinieriaus profesiją, pavyzdžiui, Bendrijos piliečiui, kuris kitoje valstybėje narėje yra gavęs buhalterio diplomą, nes šios dvi profesijos veiklos atžvilgiu tiek skiriasi, kad adaptacijos laikotarpio arba kvalifikacinio egzamino ar testo reikalavimas nepasiteisintų. Iš tikrųjų šios profesijos yra tiek skirtingos, kad dirbęs pagal vieną iš jų ir prieš pradėdamas dirbti pagal kitą, suinteresuotasis asmuo turi baigti naują mokymą, kuris iš esmės skiriasi nuo baigtojo pirmiau.

44. Mano nuomone, tos pačios nuostatos taip pat nedraudžia priimančiosios valstybės narės kompetentingoms institucijoms leisti Bendrijos piliečiui, jei jis sutinka, pradėti verstis tik atskira reglamentuojamos profesijos, pagal kurią jis nori pradėti dirbti šioje valstybėje narėje, veiklos rūšimi (pavyzdžiui, tiltų ir kelių inžinieriaus profesija Ispanijoje), jei ši veiklos rūšis atitinka profesinę veiklą, kuria suinteresuotasis asmuo, turėdamas diplomą, turi teisę pradėti verstis kilmės

valstybėje narėje (pavyzdžiui, veikla, atitinkanti itališką inžinieriaus-hidrauliko diplomą), nereikalaujant, kad pastarasis baigtų adaptacijos laikotarpį arba išlaikytų kvalifikacinį egzaminą ar testą.

45. Iš tikrųjų toks sprendimas dėl leidimo nėra skirtas tam, kad būtų atsisakyta suteikti teisę Bendrijos piliečiui pradėti verstis kokia nors veikla, kurią apima priimančiojoje valstybėje narėje reglamentuojama profesija (pavyzdžiui, tiltų ir kelių inžinieriaus profesija Ispanijoje), tik todėl, kad suinteresuotasis asmuo neturi reikalaujamo nacionalinio diplomo (pavyzdžiui, ispaniškas tiltų ir kelių inžinieriaus diplomas), nors jis gavo kitoje valstybėje narėje diplomą, kuris joje yra būtinas norint pradėti dirbti pagal panašią profesiją pastarojoje valstybėje (pavyzdžiui, inžinieriaus-hidrauliko profesija). Iš to išplaukia, kad šis sprendimas nepažeidė direktyvos 3 straipsnio pirmosios pastraipos a punkto.

46. Ši išvada yra teisinga, net jei nagrinėjamu sprendimu dėl leidimo kartu atsisakoma leisti suinteresuotajam asmeniui pradėti verstis tam tikromis veiklos rūšimis, kurias apima priimančiosios valstybės narės reglamentuojama profesija, o būtent veikla, kai teisės pradėti ja verstis kilmės valstybėje narėje jam nesuteikia jo turimas diplomas (pavyzdžiui, tiltų ir kelių inžinieriaus veikla, kuri neapima hidraulikos sektoriaus).

47. Pripažinti, kad direktyvos 3 straipsnio pirmosios pastraipos a punkte numatytas draudimas yra taikomas bet kokiam atsisakymui leisti, visai ar iš dalies, pradėti verstis veikla, kurią apima priimančiojoje valstybėje narėje reglamentuojama profesija, reikštų praplėsti šio straipsnio veikimo sritį labiau, nei tai numatė Bendrijos teisės aktų leidėjas. Iš tikrųjų darant prielaidą (kurią mes atmetame), kad toks buvo pastarojo ketinimas, labai tikėtina, kad jis pasistengtų pateikti išsamų (direktyvos 3 straipsnio ar vienos iš konstatuojamųjų dalių) patikslinimą šiuo klausimu, nes šis straipsnis yra direktyvoje įtvirtintos bendrosios diplomų pripažinimo sistemos kertinis akmuo. Tačiau jokio tokio pobūdžio patikslinimo šiuo klausimu pateikta nebuvo.

48. Be abejo, direktyvos 3 straipsnio pirmojoje pastraipoje numatytas draudimas taikomas, *inter alia*, atsisakymui suteikti teisę pradėti dirbti priimančiojoje valstybėje narėje pagal reglamentuojamą profesiją „tomis pačiomis sąlygomis, kurios taikomos saviems piliečiams". Šis pasakymas gali leisti manyti, kad šios valstybės kompetentingos institucijos neturi kitos galimybės, kaip tik visiškai leisti pradėti dirbti pagal minėtą profesiją, t. y. verstis visomis veiklos rūšimis, kurias apima toje pačioje valstybėje reglamentuojama profesija, kad būtų neįmanoma leisti arba atsisakyti iš dalies pradėti dirbti pagal tą profesiją, t. y. apriboti tokį sprendimą tam tikromis šios veiklos rūšimis.

49. Tačiau, mano nuomone, tokios pasekmės numatymas būtų perteklinis. Iš tikrųjų teisės pradėti dirbti pagal reglamentuojamą profesiją atžvilgiu šis pasakymas tik pabrėžia,

kad priimančiosios valstybės narės kompetentingoms institucijoms yra draudžiama kaip nors diskriminuoti valstybės narės pilietį, atsisakant jam leisti pradėti dirbti pagal nustatytą profesiją vien tik todėl, kad jis neturi reikalaujamo nacionalinio diplomo, nors jis gavo kitoje valstybėje narėje diplomą, suteikiantį teisę pradėti dirbti pastarojoje valstybėje pagal tapačią arba panašią profesiją.

50. Minėtas pasakymas yra tik valstybių narių abipusio pasitikėjimo principo, kuriuo remiasi direktyvoje įtvirtinta diplomų pripažinimo sistema, numatančio, kad „diplomas yra pripažįstamas atsižvelgiant ne į mokymui ir lavinimui, kuriuos jis patvirtina, būdingą vertę, bet todėl, kad jis leidžia pradėti dirbti pagal reglamentuojamą profesiją <...> jį išdavusioje valstybėje narėje“, išraiška [26].

51. Direktyvos penktoje konstatuojamojoje dalyje, atkartojant jos 3 straipsnį, šiuo klausimu nurodoma, kad valstybės narės „negali reikalauti, kad valstybės narės pilietis įgytų tą kvalifikaciją, kurią jos apskritai nustato tik remdamosi diplomais, išduodamais savo nacionalinėse švietimo sistemose, jei atitinkamas asmuo visas tas kvalifikacijas ar dalį jų jau yra įgijęs kitoje valstybėje narėje; (ir) kadangi dėl to kiekvienai priimančiajai valstybei narei, kurioje kokia nors profesija yra reglamentuojama, reikia atsižvelgti į kvalifikacijas, įgytas kitoje valstybėje narėje, ir nustatyti, ar tos kvalifikacijos atitinka tas kvalifikacijas, kurių reikalauja atitinkama valstybė narė“.

52. Tai nurodant direktyvoje tik atsižvelgiama į Teisingumo Teismo praktiką abipusio profesinės kvalifikacijos pripažinimo, kurio pricipai buvo įdiegti 1991 m. gegužės 7 d. Sprendime *Vlassopoulou* [27], srityje.

53. Iš to darytina išvada, kad direktyvos 3 straipsnio pirmosios pastraipos a punktas nedraudžia priimančiosios valstybės narės kompetentingoms institucijoms priimti sprendimą leisti iš dalies pradėti dirbti pagal reglamentuojamą profesiją jos teritorijoje, t. y. verstis profesine veikla, kuria suinteresuotasis asmuo turi teisę pradėti verstis toje valstybėje narėje, kurioje jis gavo diplomą.

26 — 2004 m. balandžio 29 d. Sprendimas *Beuttenmüller* (C-102/02, Rink. p. I-5405, 52 punktas).

27 — C-340/89, Rink. p. I-2357, 16 punktas. Taip pat žr. šiuo klausimu, *inter alia*, 1999 m. liepos 8 d. Sprendimą *Fernandez de Bobadilla* (C-234/97, Rink. p. I-4773, 29–31 punktai); 2000 m. rugsėjo 14 d. Sprendimą *Hocsman* (C-238/98, Rink. p. I-6623, 21–24 punktai); 2002 m. sausio 22 d. Sprendimą *Dreessen* (C-31/00, Rink. p. I-663, 31 punktas) ir 2002 m. gegužės 16 d. Sprendimą *Komisija prieš Ispaniją* (C-232/99, Rink. p. I-4235, 21 punktas). Pagal šią teismo praktiką iš EB 43 straipsnio išplaukia, kad valstybės narės kompetentingos institucijos, nagrinėdamos kitos valstybės narės piliečio prašymą dėl leidimo verstis reglamentuojama profesija, turi atsižvelgti į suinteresuotojo asmens profesinę kvalifikaciją, palygindamos, pirma, diplomais, pažymėjimais ir kitais oficialias kvalifikacijas įrodančiais dokumentais patvirtintą kvalifikaciją bei atitinkamą profesinę patirtį ir, antra, profesinę kvalifikaciją, reikalaujamą nacionalinės teisės aktais norint verstis nagrinėjama profesija.

54. Mano nuomone, tokiam nagrinėjimui neprieštarauja direktyvos 4 straipsnio 1 dalies b punkto ketvirtosios pastraipos antros įtraukos formuluotė, kuri, primename, tiesiogiai reglamentuoja „3 straipsnio a punkte" numatytą atvejį, t. y. numatytąjį šios direktyvos 3 straipsnio pirmosios pastraipos a punkte.

55. Iš tikrųjų primename, kad šio 4 straipsnio nuostatos apsiriboja tuo, kad suteikia priimančiajai valstybei narei galimybę nustatyti leidimo pradėti verstis (ir toliau verstis) veikla, kurią apima reglamentuojama profesija, išdavimo sąlygą, kad pareiškėjas būtų baigęs adaptacijos laikotarpį arba išlaikęs kvalifikacinį egzaminą ar testą, jei pastarojo baigtas mokymas siekiant gauti kitoje valstybėje narėje išduodamą diplomą iš esmės skiriasi nuo mokymo, kurio reikalaujama šioje priimančiojoje valstybėje narėje, ir kartu skiriasi veiklos rūšys, kurias apima profesija, panaši į tą, pagal kurią suinteresuotasis asmuo turi teisę pradėti dirbti diplomą išdavusioje valstybėje narėje, ir veiklos rūšys, kurias apima profesija, pagal kurią jis nori pradėti dirbti priimančiojoje valstybėje narėje.

56. Tokių reikalavimų taikymas pareiškėjui yra tik galimybė, o ne pareiga, kurią priimančioji valstybė narė turėtų reguliariai įgyvendinti, nes direktyvos 4 straipsnio formuluotė nedraudžia šios valstybės kompetentingoms institucijoms atsisakyti tam tikromis aplinkybėmis nustatyti tokius reikalavimus.

57. Be to, vienintelis šių galimų reikalavimų tikslas yra nustatyti pareiškėjo gebėjimą prisitaikyti prie naujos profesinės aplinkos, kurioje jis nori pradėti dirbti, jei mokymo, kurį jis išklausė siekdamas gauti diplomą, metu jis neįgijo reikiamos kvalifikacijos [28]. Iš to išplaukia, jog darant prielaidą, kad priimančiojoje valstybėje narėje suinteresuotajam asmeniui būtų leista pradėti verstis tik ta veikla, kurią apima profesija, kuria pradėti verstis jam leidžia kilmės valstybėje narėje gautas diplomas ir kurios atžvilgiu reikia preziumuoti, kad šis asmuo mokymo, kurį jis išklausė, norėdamas gauti diplomą, metu įgijo reikiamą kvalifikaciją, šie reikalavimai nepasiteisina.

58. Be to, 1998 m. vasario 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 98/5/EB, skirta padėti teisininkams verstis nuolatine advokato praktika kitoje valstybėje narėje nei ta, kurioje buvo įgyta kvalifikacija [29], numato principą, pagal kurį kiekvienas advokatas turi teisę priimančiojoje valstybėje narėje pagal savo buveinės šalies profesinį vardą vykdyti tas pačias profesinės veiklos rūšis, kaip ir advokatas, besiverčiantis praktika pagal šios šalies profesinį vardą, jeigu tik ji neatima iš įgijusių savo profesinį vardą kitoje valstybėje

28 — Primename, kad šis adaptacijos laikotarpio arba kvalifikacinio egzamino ar testo tikslas yra nurodytas direktyvos devintoje konstatuojamojoje dalyje bei jos 1 straipsnio trečiosios pastraipos f ir g punktuose.

29 — OL L 77, p. 36.

narėje advokatų teisės pradėti verstis tam tikra advokato profesijai priskiriama veikla priimančiosios valstybės narės teritorijoje, jei kitose valstybėse narėse ši veikla yra priskiriama ne advokato profesijai [30].

59. Be to, Direktyva 98/5 numato valstybei narei galimybę atsisakyti leisti Bendrijos piliečiui, kuris įgijo šią kvalifikaciją kitoje valstybėje narėje, pradėti verstis priimančiojoje valstybėje narėje advokato profesijai priskiriama tam tikra veikla, jei ši veiklos rūšis nėra veiklos, kurią ši profesija apima kitoje valstybėje narėje, dalis. Ši situacija gali būti palyginta su direktyvos 4 straipsnio 1 dalies b punkto ketvirtosios pastraipos antroje įtraukoje numatyta situacija.

60. Direktyva 98/5 yra skirta ne pakeisti direktyvą (advokato profesijos atžvilgiu), o ją papildyti, pripažįstant advokatų, kurie įgijo profesinę kvalifikaciją kitoje valstybėje narėje ir kurie visai nenori laikyti šiame direktyvos 4 straipsnyje numatyto kvalifikacinio egzamino ar testo, teisę integruotis į šią profesiją priimančiojoje valstybėje narėje, įgijus toje valstybėje narėje tam tikrą profesinę patirtį pagal savo buveinės valstybės profesinį vardą [31].

30 — Žr. kartu 2 straipsnį ir 5 straipsnio 1 ir 2 dalis. Kalbama apie dokumentų, suteikiančių teisę valdyti mirusiųjų asmenų turtą arba įtvirtinančių turtinių teisių nekilnuojamojo turto atžvilgiu atsiradimą arba perdavimą, rengimą.

31 — Tai išplaukia iš Direktyvos 98/5 antros, trečios ir penktos konstatuojamųjų dalių.

61. Ši bendra Direktyvos 98/5 apžvalga patvirtina idėją, kad nei direktyvos 3 straipsnio pirmosios pastraipos a punkto, nei jos 4 straipsnio 1 dalies b punkto ketvirtosios pastraipos antros įtraukos formuluotės nedraudžia priimančiosios valstybės narės kompetentingoms institucijoms leisti Bendrijos piliečiui, jei jis sutinka, pradėti verstis tik kai kuriomis šioje valstybėje narėje reglamentuojamai profesijai priskiriamomis veiklos rūšimis, jei šios veiklos rūšys atitinka profesinę veiklą, kuria pradėti verstis kilmės valstybėje narėje suinteresuotasis asmuo turi teisę dėl turimo diplomo, nereikalaujant, kad pastarasis baigtų adaptacijos laikotarpį arba išlaikytų kvalifikacinį egzaminą ar testą.

62. Mano nuomone, šis aiškinimas neprieštarauja bendrai direktyvos struktūrai.

2) Bendra direktyvos struktūra

63. Mano nuomone, jokios kitos direktyvos nuostatos nedraudžia priimančiosios valstybės narės kompetentingoms institucijoms, pareiškėjui sutinkant, suteikti leidimą pradėti iš dalies dirbti pagal reglamentuojamą profesiją jos teritorijoje, nereikalaujant iš jo baigti adaptacijos laikotarpio arba išlaikyti kvalifikacinio egzamino ar testo.

64. Primenu, kad direktyvos 7 straipsnio 1 dalis numato, jog priimančiosios valstybės narės kompetentingos institucijos pripažįsta valstybių narių piliečių, kurie atitinka sąlygas, keliamas norintiems pradėti dirbti pagal reglamentuojamą profesiją ar toliau dirbti pagal ją jų teritorijoje, teisę naudotis *priimančiosios valstybės narės profesiniu vardu*, atitinkančiu šią profesiją.

65. Šios nuostatos atskleidžia Bendrijos teisės aktų leidėjo pastangas palengvinti kitų valstybių narių piliečių, įgijusių diplomą šiose valstybėse, sutapatinimą priimančiojoje valstybėje narėje su jos piliečiais, kurie profesinę kvalifikaciją įgijo šioje priimančiojoje valstybėje narėje. Šios pastangos yra susijusios su direktyvos siekiamu tikslu, kurį mes detaliau išnagrinėsime, palengvinti Europos piliečiams galimybę verstis profesija, kuria leidžiama pradėti verstis priimančiojoje valstybėje narėje priklausomai nuo po vidurinės mokyklos baigto mokymo ar lavinimo.

66. Tokiomis aplinkybėmis, jei priimančiosios valstybės narės kompetentingos institucijos, remiantis šiomis nuostatomis, privalo pripažinti šių piliečių teisę naudotis profesiniu vardu, atitinkančiu šios valstybės teritorijoje reglamentuojamą profesiją, mano nuomone, ši pareiga yra taikoma, tik jei suinteresuotieji asmenys atitinka visas sąlygas, kurių yra reikalaujama norint pradėti dirbti pagal šią profesiją arba ja verstis šioje valstybėje narėje.

67. Iš to darytina išvada, kad tais atvejais, jei suinteresuotieji asmenys neatitinka visų sąlygų, numatytų priimančiojoje valstybėje narėje norint pradėti dirbti pagal atitinkamą reglamentuojamą profesiją (pavyzdžiui, nebaigus adaptacijos laikotarpio arba neišlaikus kvalifikacinio egzamino arba testo), direktyvos 7 straipsnio 1 dalis nedraudžia šios valstybės kompetentingoms institucijoms leisti suinteresuotiesiems asmenims, jei jie nori, pradėti verstis tik tam tikromis reglamentuojamai profesijai priskiriamomis veiklos rūšimis (kuriomis jie turi teisę pradėti verstis kilmės valstybėje narėje), o ne visomis veiklos rūšimis, ir kartu neleisti jiems naudoti šią profesiją atitinkančio profesinio vardo, ypač siekiant išvengti vartotojų, kurie galėtų pasinaudoti jų paslaugomis priimančiosios valstybės narės teritorijoje, suklaidinimo.

68. Taip yra net tada, kai valstybių narių piliečiai atitinka visas sąlygas, taikomas teisei pradėti dirbti pagal reglamentuojamą profesiją arba ja verstis priimančiosios valstybės narės teritorijoje (pavyzdžiui, baigus adaptacijos laikotarpį arba išlaikius kvalifikacinį egzaminą ar testą), tačiau suinteresuotieji asmenys nedirba pagal šią profesiją pagal profesinį vardą, atitinkantį priimančiosios valstybės narės profesinį vardą, nors jie atitinka visas sąlygas, reikalingas norint pradėti verstis visomis šiai profesijai priskiriamomis veiklos rūšimis ir jomis verstis naudojantis profesiniu vardu. Tai išplaukia iš direktyvos 7 straipsnio 2 dalies.

69. Iš tiesų Bendrijos teisės aktų leidėjas nustatė priimančiosios valstybės narės kompetentingoms institucijoms pareigą pripažinti valstybių narių piliečių, kurie patenkina visas sąlygas, keliamas norintiems pradėti dirbti pagal reglamentuojamą profesiją arba ja verstis šių priimančiųjų valstybių narių teritorijoje, teisę naudotis *teisėtu moksliniu vardu, įgytu savo kilmės valstybėje narėje* (skirti nuo profesinio vardo) ir prireikus to vardo santrumpa pastarosios valstybės kalba. Galimybė šiuos piliečius prilyginti saviems piliečiams yra dar mažiau reglamentuota, nes direktyvos 7 straipsnio 2 dalis patikslina, kad „priimančioji valstybė narė gali reikalauti, kad po šio vardo būtų nurodoma jį suteikusios įstaigos ar egzaminų komisijos pavadinimas ir vieta".

70. Iš to išplaukia, kad bendra direktyvos struktūra nedraudžia priimančiosios valstybės narės kompetentingoms institucijoms leisti Bendrijos piliečiui, jei jis sutinka, pradėti verstis tik kai kuriomis šioje valstybėje narėje reglamentuojamai profesijai priskiriamomis veiklos rūšimis, šio pareiškėjo diplomo visiškai neprilyginant šioje valstybėje narėje gauto diplomo siekiant pradėti dirbti pagal šią profesiją turėtojui.

71. Kaip pamatysime, tokia išvada dar labiau įpareigoja išnagrinėti direktyvos siekiamus tikslus.

3) Direktyvos siekiami tikslai

72. Kaip Teisingumo Teismas ne kartą pažymėjo, iš EB sutarties 57 straipsnio 1 dalies (po pakeitimo – EB 47 straipsnio 1 dalis) išplaukia, kad šio straipsnio pagrindu priimtų direktyvų, pavyzdžiui, nagrinėjama direktyva, tikslas yra palengvinti galimybę pradėti verstis veikla ir verstis ja kaip savarankiškai dirbantiems asmenims, nustatant bendrus kriterijus ir taisykles, kurių tikslas kiek įmanoma pasiekti abipusį diplomų, pažymėjimų ir kitų oficialias kvalifikacijas įrodančių dokumentų pripažinimą [32]. Tas pats pasakytina dėl teisių pradėti ir toliau dirbti kaip pagal darbo sutartį dirbantiems asmenims, kurios taip pat patenka į direktyvos taikymo sritį.

73. Primename, kad šia prasme direktyvos trečioje konstatuojamojoje dalyje pažymėta, kad „siekiant skubiai reaguoti į Bendrijos šalių piliečių, kurie turi aukštojo mokslo diplomus, baigus profesinį mokymą ir lavinimą ne toje valstybėje narėje, kurioje jie norėtų dirbti pagal savo profesiją, lūkesčius reikėtų taip pat nustatyti kitą tokių diplomų pripažinimo būdą (nei tas, kuris taikomas iki šiol priimtose sektorinėse direktyvose), kad būtų galima sudaryti sąlygas suinteresuotiesiems dirbti pagal visas tas profesinės veiklos

32 — Žr., *inter alia*, minėtus sprendimus *Hocsman* (32 punktas), *Dreessen* (26 punktas) ir *Komisija prieš Ispaniją* (19 punktas).

rūšis, kurios priimančiojoje valstybėje narėje yra leidžiamos baigus mokymą ir lavinimą po vidurinės mokyklos, jei jie yra baigę bent trejų metų trukmės studijas ir turi parengimą tokiai veiklai patvirtinantį kitoje valstybėje narėje išduotą diplomą".

74. Kaip pažymima direktyvos tryliktoje konstatuojamojoje dalyje, tokia direktyvoje įtvirtinta sistema, „įtvirtindama Bendrijos piliečio teisę bet kurioje valstybėje narėje naudotis profesiniais įgūdžiais, papildo ir įtvirtina jo teisę įgyti tokius įgūdžius ten, kur jis nori".

75. Taigi direktyvos siekiamas tikslas, skirtas palengvinti galimybę pradėti verstis veikla arba ja toliau verstis kaip savarankiškai dirbantiems asmenims arba pagal darbo sutartį dirbantiems asmenims, ne tik neprieštarauja tokiam mechnizmui, koks yra, pavyzdžiui, leidimas pradėti verstis atskiromis priimančiojoje valstybėje narėje reglamentuojamai profesijai priskiriamomis veiklos rūšimis (nereikalaujant, kad suinteresuotasis asmuo baigtų adaptacijos laikotarpį arba išlaikytų kvalifikacinį egzaminą, jei ši valstybė nustato tokį reikalavimą), o priešingai, pritaria tokiam mechanizmui.

76. Iš tikrųjų remiantis direktyvos 4 straipsnio 1 dalies b punkto ketvirtąja pastraipa adaptacijos laikotarpis gali tęstis trejus metus. Trumpas adaptacijos laikotarpis akivaizdžiai leidžia sutaupyti laiko, kuris gali būti reikšmingas ir net lemiamas valstybės narės piliečiui, norinčiam pradėti dirbti priimančiojoje valstybėje narėje pagal reglamentuojamą profesiją, ypač jei jis nori pradėti verstis tik tokiomis šios profesinės veiklos rūšimis, kuriomis jis jau turi teisę pradėti verstis arba verčiasi valstybėje narėje, kurioje gavo diplomą. Toks reikalavimas gali labai sutrukdyti suinteresuotam asmeniui pasirinkti šį kelią arba eiti juo iki galo, tuo labiau kad yra rizika, kad šios pastangos neduos rezultato.

77. Tas pats pasakytina apie kvalifikacinį egzaminą ar testą, nes, nors jis yra numatytas direktyvos 1 straipsnio trečiosios pastraipos g punkte ir iš esmės yra kita priemonė, kurią suinteresuotasis asmuo pasirenka savo nuožiūra, yra visuotinai pripažinta, kad šis reikalavimas gali atgrasinti pastarąjį asmenį migruoti į kitą valstybę narę nei ta, kurioje jis gavo savo diplomą, profesiniais tikslais, ypač jeigu norima tęsti šioje kitoje valstybėje lygiai tą pačią veiklą, kuria jis vertėsi iki tol [33].

33 — Šiuo klausimu žr. 1996 m. vasario 15 d. Europos Bendrijų Komisijos remiantis Direktyvos 89/48/EEB 13 straipsniu Europos Parlamentui ir Tarybai pateiktą ataskaitą dėl bendrosios aukštojo mokslo diplomų, išduotų baigus bent trejų metų profesinį mokymą ir lavinimą, pripažinimo sistemos taikymo (KOM(96) 46 (galutinis), 14, 15 bei 21 punktai). Taip pat žr. N. Parkins. „La directive 89/48/CEE: progrès sur la voie de la mise en œuvre", „Reconnaissance générale des diplômes et libre circulation des professionnels", *Institut Européen d'Administration Publique*, 1992, p. 47–48.

78. Apibendrindamas visą šį nagrinėjimą, manau, jog į pirmąjį klausimą reikia atsakyti taip, kad skaitomos kartu direktyvos 3 straipsnio pirmosios pastraipos a punkto ir 4 straipsnio 1 dalies b punkto ketvirtosios pastraipos antros įtraukos nuostatos nedraudžia valstybės narės kompetentingoms institucijoms, kai į jas kreipiasi kitoje valstybėje narėje išduoto diplomo turėtojas su prašymu leisti pradėti dirbti pagal profesiją, teisė pagal kurią pradėti dirbti arba ja verstis šioje priimančiojoje valstybėje narėje priklauso nuo diplomo turėjimo, tik iš dalies patenkinti tokį prašymą, jei suinteresuotasis asmuo sutinka, atleidžiant pastarąjį nuo reikalavimo baigti adaptacijos laikotarpį arba išlaikyti kvalifikacinį egzaminą ar testą, bet dėl to apribojant leidimo, kurį jos suteikia, veikimo sritis tik tomis šios profesinės veiklos rūšimis, kuriomis galima verstis pagal pareiškėjo diplomą remiantis valstybėje narėje, kurioje diplomas buvo gautas, galiojančiais teisės aktais, eliminuojant kitas veiklos rūšis, priklausančias šiai profesijai, pagal priimančiojoje valstybėje narėje taikomus teisės aktus.

B — *Dėl antrojo klausimo*

79. Antruoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nori iš esmės žinoti, ar EB 39 ir EB 43 straipsniai turi būti aiškinami taip, kad jie draudžia priimančiajai valstybei narei tam tikromis aplinkybėmis nesuteikti šios valstybės kompetentingoms institucijoms galimybės leisti iš dalies pradėti verstis veikla, kurią jos teritorijoje apima reglamentuojama profesija, pavyzdžiui, tiltų ir kelių inžinieriaus profesija, dėl to, kad pagal šios priimančiosios valstybės narės nacionalinės teisės aktuose pateiktą šios profesijos apibrėžimą jai priskiriamos veiklos rūšys yra neatskiriamos ir todėl leidimas pradėti dirbti pagal šią profesiją būtinai turi būti taikomas visoms veiklos rūšims, kurias ji apima.

80. Mano nuomone, keletas veiksnių skatina teigiamai atsakyti į šį klausimą.

81. Kalbant apie EB 43 straipsnį, jo antrojoje pastraipoje aiškiai numatyta, kad įsisteigimo laisvė įgyvendinama tomis pačiomis sąlygomis, kurios įsisteigimo šalies teisės aktuose yra nustatytos jos pačios subjektams. Iš to išplaukia, kad, jei teisė pradėti verstis profesine veikla arba vertimasis ja yra reglamentuotas priimančiojoje valstybėje narėje, kitos valstybės narės pilietis, norintis pradėti verstis šia veikla arba toliau ja verstis, turi iš esmės atitikti šiais teisės aktais nustatytas sąlygas [34].

34 — Žr., *inter alia*, 1995 m. lapkričio 30 d. Sprendimą *Gebhard* (C-55/94, Rink. p. I-4165, 33–36 punktai) ir 2001 m. vasario 1 d. Sprendimą *Mac Quen ir kt.* (C-108/96, Rink. p. I-837, 25 punktas).

82. Tokiomis aplinkybėmis, nors tiesa, kad nesant suderintų sąlygų, taikytinų teisei pradėti verstis nagrinėjama inžinieriaus veikla, valstybės narės gali pačios nustatyti tokias sąlygas, tačiau pagal nusistovėjusią teismų praktiką pastarosios, įgyvendindamos savo kompetenciją šioje srityje, turi atsižvelgti į Sutartimi užtikrinamas pagrindines laisves, pavyzdžiui, numatytas EB 39 ir EB 43 straipsniuose [35].

83. Pagal nusistovėjusią teismo praktiką nacionalinės priemonės, galinčios sukliudyti arba padaryti mažiau patrauklų Sutartimi užtikrinamų pagrindinių laisvių, pavyzdžiui, numatytų EB 39 ir EB 43 straipsniuose, įgyvendinimą, gali būti taikomos, tik jei jos atitinka visas keturias sąlygas: nėra diskriminacinės, atitinka privalomus bendrojo intereso pagrindus, užtikrina siekiamų tikslų įgyvendinimą ir neviršija to, kas yra būtina norint įgyvendinti šiuos tikslus [36].

84. Jeigu priimančiosios valstybės narės teisės aktai, apibrėždami šios valstybės teritorijoje reglamentuojamos profesijos veiklos rūšis, nesuteikia jos kompetentingoms institucijoms galimybės leisti iš dalies pradėti verstis jos teritorijoje veikla, kurią apima reglamentuojama profesija, yra akivaizdu, kad šie teisės aktai (kokie yra pagrindinėje byloje) gali sukliudyti arba padaryti mažiau patrauklų naudojimąsi laisvu asmenų judėjimu bei įsisteigimo laisve.

85. Jei tiesa, kad šie teisės aktai yra taikomi ir priimančiosios valstybės narės, ir kitų valstybių narių piliečiams, negaliu nustatyti, kiek jie gali atitikti privalomus bendrojo intereso reikalavimus, pavyzdžiui, vartotojų apsaugos reikalavimą.

86. Iš tikrųjų nesu įsitikinęs, kad, kaip yra numatyta pagrindinėje byloje nagrinėjamuose nacionalinės teisės aktuose, veiklos rūšys susijusios su tiltų ir kelių inžinieriaus profesija, sudaro visumą taip, jog neįmanoma inžinieriaus-hidrauliko veiklos išskirti iš kitų su minėta profesija susijusių veiklos rūšių.

35 — Žr., *inter alia*, 1998 m. spalio 29 d. Sprendimus *De Castro Freitas* ir *Escallier* (C-193/97 ir C-194/97, Rink. p. I-6747, 23 punktas); 2000 m. spalio 3 d. Sprendimą *Corsten* (C-58/98, Rink. p. I-7919, 31 punktas) ir minėtą sprendimą *Mac Quen ir kt.* (24 punktas).

36 — Dėl laisvo asmenų judėjimo, *inter alia*, žr. 1993 m. kovo 31 d. Sprendimą *Kraus* (C-19/92, Rink. p. I-1663, 32 punktas); dėl įsisteigimo laisvės – minėtą sprendimą *Gebhard* (37 punktas); 1999 m. kovo 9 d. Sprendimą *Centros* (C-212/97, Rink. p. I-1459, 34 punktas); minėto sprendimo *Mac Quen ir kt.* (26 punktas) ir 2003 m. lapkričio 6 d. Sprendimą *Gambelli ir kt.* (C-243/01, Rink. p. I-13031, 64 punktas).

87. *A priori*, niekas *objektyviai* nedraudžia to, kad, pavyzdžiui, hidraulinės įrangos projektavimas ir gamyba būtų atskirti nuo sausumos transporto infrastruktūros projektavimo ir gamybos. Būtent taip yra Italijoje, nes su inžinieriaus-hidrauliko profesija susijusios veiklos rūšys šioje valstybėje narėje yra atskirtos nuo kitų veiklos rūšių, kurios Ispanijoje yra priskiriamos tiltų ir kelių inžinieriaus profesijai. Todėl leidimas iš dalies pradėti dirbti pagal tiltų ir kelių inžinieriaus profesiją, reglamentuojamą Ispanijoje, niekaip nepaveikia inžinieriaus-hidrauliko diplomo, gauto kitoje valstybėje narėje, turėtojo gebėjimo vykdyti priimančiojoje valstybėje narėje veiklą, kai teisę pradėti ja verstis suteikia jo kilmės valstybėje narėje gautas diplomas.

88. Todėl yra abejotina, kad ginčijami Ispanijos teisės aktai atitinka vartotojų apsaugos *tikslą*.

89. Galiausiai net darant prielaidą, kad šie nacionalinės teisės aktai siekia apsaugoti vartotojus, pašalindami galimybę suklaidinti pastaruosius dėl suinteresuotojo asmens profesinių kvalifikacijų turinio, tokia rizika galėtų būti sumažinta numatant priimančiajai valstybei narei galimybę reikalauti, pavyzdžiui, kad šis suinteresuotasis asmuo naudotųsi savo kilmės valstybės profesiniu vardu arba moksliniu vardu kilmės valstybės narės kalba, išskyrus šios priimančiosios valstybės narės profesinį vardą [37]. Tokia priemonė mažiau ribotų laisvą asmenų judėjimą ir įsisteigimo laisvę, nei visų sprendimų pradėti iš dalies dirbti pagal minėtą reglamentuojamą profesiją eliminavimas.

90. Darytina išvada, jog į antrąjį klausimą reikia atsakyti, kad EB 39 ir EB 43 straipsniai turi būti aiškinami taip, jog jie draudžia priimančiajai valstybei narei tam tikromis aplinkybėmis nesuteikti šios valstybės kompetentingoms institucijoms galimybės leisti iš dalies pradėti verstis veikla, kurią jos teritorijoje apima reglamentuojama profesija, pavyzdžiui, tiltų ir kelių inžinieriaus profesija, tik dėl to, kad pagal šios priimančiosios valstybės narės nacionalinės teisės aktuose pateiktą šios profesijos apibrėžimą jai priskiriamos veiklos rūšys yra neatskiriamos ir todėl leidimas pradėti dirbti pagal šią profesiją būtinai turi būti taikomas visoms veiklos rūšims, kurias ji apima.

37 — Žr. šios išvados 66 ir 67 punktus.

V — Išvada

91. Atsižvelgdamas į visas šias pastabas, siūlau Teisingumo Teismui taip atsakyti į *Tribunal Supremo* pateiktus klausimus:

„1. 1988 m. gruodžio 21 d. Tarybos direktyvos 89/48/EEB dėl bendrosios aukštojo mokslo diplomų, išduotų po bent trejų metų profesinio mokymo ir lavinimo, pripažinimo sistemos kartu skaitomos 3 straipsnio pirmosios pastraipos a punkto ir 4 straipsnio 1 dalies b punkto ketvirtosios pastraipos antros įtraukos nuostatos nedraudžia priimančiosios valstybės narės kompetentingoms institucijoms, kai į jas kreipiasi kitoje valstybėje narėje išduoto diplomo turėtojas su prašymu leisti pradėti dirbti pagal profesiją, teisė pagal kurią pradėti dirbti arba ja verstis šioje priimančiojoje valstybėje narėje priklauso nuo diplomo turėjimo, tik iš dalies patenkinti tokį prašymą, jei suinteresuotasis asmuo sutinka, atleidžiant pastarąjį nuo reikalavimo baigti adaptacijos laikotarpį arba išlaikyti kvalifikacinį egzaminą ar testą, bet dėl to apribojant leidimo, kurį jos suteikia, veikimo sritis tik tomis šios profesinės veiklos rūšimis, kuriomis galima verstis pagal pareiškėjo diplomą remiantis valstybėje narėje, kurioje diplomas buvo gautas, galiojančiais teisės aktais, eliminuojant kitas veiklos rūšis, priklausančias šiai profesijai, pagal priimančiojoje valstybėje narėje taikomus teisės aktus.

2. EB 39 ir EB 43 straipsniai turi būti aiškinami taip, kad jie draudžia priimančiajai valstybei narei tam tikromis aplinkybėmis nesuteikti šios valstybės kompetentingoms institucijoms galimybės leisti iš dalies pradėti verstis veikla, kurią jos teritorijoje apima reglamentuojama profesija, pavyzdžiui, tiltų ir kelių inžinieriaus profesija, tik dėl to, kad pagal šios priimančiosios valstybės narės nacionalinės teisės aktuose pateiktą šios profesijos apibrėžimą jai priskiriamos veiklos rūšys yra neatskiriamos ir todėl leidimas pradėti dirbti pagal šią profesiją būtinai turi būti taikomas visoms veiklos rūšims, kurias ji apima."